

En studie av kommunesammenslåingenes effekt på lokaldemokratiet

DIYAR YASAR

VEILEDER

Dag Ingvar Jacobsen

Universitetet i Agder, 2022

Fakultet for samfunnsvitenskap

Institutt for statsvitenskap og ledelsesfag

Forord:

Da var tiden kommer for meg å takke for meg som student. Denne oppgaven markerer slutten på studieprogrammet master i statsvitenskap og ledelse ved Universitetet i Agder. Disse 2 årene på masterprogrammet har vært både lærerikt og utfordrende. Pandemien har satt sine spor i studielivet, og det har jeg merket godt. Uansett så har jeg fått utviklet meg personlig og faglig.

Å ferdigstille denne oppgaven har vært både vanskelig og lærerikt, og jeg har lagt godt merke til at slike oppgaver er noe man virkelig må sette av tid til. Nå som oppgaven er gjennomført ser jeg hvor viktig fagene på studiet har vært, og hvor viktig det har vært å hatt gode forelesere i de ulike fagene.

I en så stor oppgave er det mange som må takkes for gode innspill, både ros og kritikk. Spesielt vil jeg takke min veileder Dag Ingvar Jacobsen for å ha holdt ut med meg gjennom frustrerende perioder som følge av oppgaven. Takk for alle konstruktive tilbakemeldinger og faglige innspill! Dine veiledningstimer har hjulpet meg godt, spesielt dine innspill på metodedelen.

Ellers vil jeg takke klassekamerater, venner og familien for støtten de har gitt meg. Deres emosjonelle støtte og gode innspill har også bidratt med å ferdigstille oppgaven. Alt i alt vil jeg takke alle som har vært involvert i prosessen med å klargjøre oppgaven.

Sandnes, 03.06.2022

Diyar Yasar

Sammendrag:

Formålet med denne oppgaven har vært å undersøke om kommunereformen har hatt noen effekt på hvordan innbyggerne oppfatter lokaldemokratiet i kommunene sine. Denne problematikken ble belyst ved hjelp av den omfattende «Innbyggerundersøkelsen» til DFØ.

«Innbyggerundersøkelsen» er selve datagrunnlaget for denne oppgaven. Denne undersøkelsen blir gjennom annethvert år, og ble for første gang gjennomført i 2010. I 2021 har den blitt gjennomført totalt seks ganger. Innbyggerundersøkelsen blir sendt ut til omtrent 40 000 mennesker som blir trukket ut ifra kjønn og aldersgruppe i hvert fylke. Blant spørsmålene som respondentene må svare på er spørsmål som omfatter tillit til politikere, tillit til offentlige ansatte, vurdering av kommunale tjenester og egen deltakelse i det politiske systemet. Det på bakgrunn av disse spørsmålene at Innbyggerundersøkelsen er valgt som datagrunnlaget for oppgaven.

Analysene som ble gjennomført er faktoranalyser, korrelasjonsanalyser og regresjonsanalyser for årene 2016, 2019 og 2021. Hypotesene jeg hadde og den faglige teorien tilsa at lokaldemokratiet skulle oppleves som dårligere blant innbyggerne, da større kommuner som oftest betyr større avstand mellom politikere og innbyggere.

Resultatene tilbakeviste hypotesene jeg hadde. Analysene viser tilnærmet ingen endring i opplevd demokrati før og etter kommunesammenslåing. Analysene viser heller ingen negativ endring i oppfatning av demokrati i kommunene, selv om kommunene er tvangssammenslått.

Jeg konkluderer herved at kommunesammenslåingene har tilnærmet ingen effekt på opplevd demokrati blant innbyggerne i norske kommuner.

1. Innledning:

Kommunereformen skal ifølge regjeringen skape større kommuner og mer robust kommunestruktur. Dette vil si at det skal bli større og færre kommuner, og dermed åpner regjeringen også for at kommunene kan få mer selvstendighet, og flere oppgaver. Kan kommunereformen bli en demokratireform, slik tidligere kommunal og moderniseringsminister Jan Tore Sanner hevdet?

1.1 Kommunereformen:

I 2013 lanserte regjeringen Solberg sin kommunereform i regjeringsplattformen for å danne «større og mer robuste kommuner», og de åpnet også opp for å oppheve Stortingets vedtak fra 1995 om at frivillighet måtte ligge til grunn for kommunesammenslåinger (Jansen & Jensen, 2016). Regjeringen satte utredningen av reformen ut til det som ble kalt «et ekspertutvalg», ekspertutvalget ble også kalt Vabo-utvalget. I startfasen oppga regjeringen ingen mål for hvor mange kommuner Norge bør ha, det ble heller ikke oppgitt et mål om hvor mange kommuner som skulle avvikles. Vabo-utvalget foreslo etter 3 måneders arbeid å redusere antall kommuner fra 428 til ned mot rundt 100 kommuner. Ut ifra dette snakker vi ikke bare om en kommunereform, men faktisk om en grunnleggende endring av vårt folkestyre og en samfunnsomveltning (Jansen & Jensen, 2016).

I regjeringsplattformen begrunnes kommunereformen med spesiell vekt på at en slik reform vil styrke kommunenes fagkompetanse; «En mer robust kommunestruktur vil sikre mer kompetanse og større faglighet i enkelte kommune. Det vil være fordel for eksempel i vanskelige barnevernssaker, for ressurskrevende tjenester og for en bedre ledelse og utvikling av omsorgs- og utdanningstjenestene» (Klausen & Askim & Vabo, 2016 s.28). Denne begrunnelsen og andre begrunnelser for kommunereformen ble utdypet av Solberg-regjeringens ekspertutvalg, Vabo-utvalget. Utvalget tok utgangspunkt i Christiansen-utvalget over 20 år tidligere (Klausen & Askim & Vabo, 2016 s.28). Christiansen-utvalget pekte på at kommunesektorens geografiske forutsetninger var endret, og kommunikasjonsutbyggingen gjorde at nye områder hang sammen i naturlige enheter. Endringene gjaldt også bosetningsmønsteret, folketallet og befolkningens fordeling. Svakheter i kommuneinndelingen ble knyttet til faktorer som uhensiktsmessige avgrensinger,

flerkommunale byområder og et stort antall kommuner med lavt folketall (Klausen & Askim & Vabo, 2016 s.28).

Regjeringens ekspertutvalg, Vabo-utvalget la til grunn at mer robuste enheter i større grad ville samsvare med de naturlige bo-regionene og arbeidsmarkedsregionene som har utviklet seg gjennom tid. Vabo-utvalget la også vekt på at større kommuner ville være mer kapable til å ivareta dagens oppgaver med mindre brukt av interkommunalt samarbeid, samtidig som større kommuner ville gjøre statlig detaljstyring overflødig (Klausen & Askim & Vabo, 2016 s.28). Med større enheter kunne kommunesektoren også blitt tildelt flere oppgaver, og som følge av dette fått økt myndighet og makt innenfor det nasjonale styringssystemet (Klausen & Askim & Vabo, 2016 s.28). Vabo-utvalget beskriver større kommuner slik; «Større kommuner vil styrke forutsetningene for en helhetlig og samordnet samfunnsutvikling, herunder arealplanlegging, transport, næring, miljø og klima ved at større områder og befolkningsgrunnlag kan sees i sammenheng» (Klausen & Askim & Vabo, 2016 s.28).

Hva har da disse sammenslåingene ført til? Kommunereformen har ført til at 119 kommuner har blitt slått sammen til 47 nye kommuner, og per 2021 består Norge av 356 kommuner. I teorien skal kommunereformene utvikle lokalsamfunn og næringsliv, samtidig som tjenestene i de nye kommunene også skal bli bedre enn det de var før kommunesammenslåingene. Regjeringen bidrar på sin side med gode økonomiske tilskudd. Regjeringens mål er å skape et sterkere lokalt selvstyre og en mer bærekraftig samfunnsutvikling. Reformene ble startet i 2014 og var ferdig i år 2020.

Spørsmålet er da, har reformene ført til bedre representativt demokrati, eller har reformene ført til bedre deltakerdemokrati? Det er dette vi skal undersøke.

2. Problemstilling

Med utgangspunkt i faglitteraturen om teorier om kommunesammenslåing virker det som at kommunesammenslåinger vil føre til dårligere opplevd demokrati for borgere, som følge av større kommuner skaper mer avstand mellom de som styrer og de som blir styrt. En overordnet problemstilling vil da bli som følger:

Hvordan har kommunesammenslåinger påvirket det lokale demokratiet?

Innholdsfortegnelse

1. Innledning:	4
1.1 Kommunereformen:	4
2. Problemstilling	5
3. Teori:	7
3.1 Innledning:	7
4. Ulike perspektiver på demokrati:	8
4.1 Representativt demokrati - indirekte demokrati:	8
4.2 Deltakende demokrati - direkte demokrati	9
5. Borgereffektivitet og Systemkapasitet:	10
5.1 Borgereffektivitet:	10
5.1.1 Representativitet:	10
5.1.2 Responsivitet:	10
5.1.3 Borgerkontroll:	11
5.1.4. Lokale, uavhengige debattmedier:	12
5.1.5. Inkluderende mobiliseringsorganisasjoner	12
6. Systemkapasitet:	13
6.1 Folkevalgt kontroll over ressurser:	13
6.1.1 Folkevalgt kontroll over dagsorden:	14
7. Teoretisk grunnlag	14
7.1 Størrelse og demokrati	14
8. Metodisk tilnærming:	17
8.1 Innbyggerundersøkelsen	17
8.2 Metodevalg	18
8.3 Innsamling av data	19
8.3.1 Valg av data:	19
8.3.2 Forskerfilene fra Direktoratet for forvaltning og økonomistyring	20
9. Datareduksjon:	23
10. Drøfting:	35
11. Konklusjon	37
12. Referanser	38
13. Vedlegg	39

3. Teori:

3.1 Innledning:

Gjennom kommuner med et visst mål av selvstyre blir viktige idealer for folkestyre realisert. Det europeiske charteret om lokalt selvstyre slår fast om nødvendigheten av lokalt selvstyre for et fullverdig nasjonalt demokrati. Spørsmålet er da, hvor går grensen på hva som er akseptabelt nivå av lokalt selvstyre for å oppnå et fullverdig nasjonalt selvstyre? (Baldersheim & Smith, 2011 s.9). Kan rammene for kommunalt selvstyre bli innskrenket i den grad at lokalt demokrati blir meningsløst? Er Norge på vei mot en slik situasjon?

Det kommer frem i arbeidet til Lokaldemokratikommisjonen at det er tegn som tyder på at samspillet mellom stat og kommune ikke fungerer og ofte settes på prøve. Representanter for de statlige myndighetene hevder ofte at kommunene ikke klarer å utføre en oppgave tilfredsstillende, mens på den andre siden peker representanter for kommunesektoren på utilstrekkelige statlige økonomiske overføringer og manglende forståelse for kommunenes situasjon (Baldersheim & Smith, 2011 s.9).

Kommunene i Norge har ansvar innenfor flere sektorer. Kommunene er blant annet ansvarlig innenfor sektorene utdanning, helse og sosial, kultur og samferdsel. Ut ifra sysselsetting og ressursbruk har kommunene en særlig betydning innenfor disse sektorene. Etter hvert har også kommunene fått større ansvar ved at staten ført over mer ansvar på kommunene. Dette gjelder spesielt i helsesektoren, der kommunene nå fungerer som profesjonelle tjenesteytere slik at de er bedre rustet til å fungere i et samspill med de statlige sykehusforetakene. I denne oppgaven har vi ikke tjenesteyting som hovedfokus, men vi skal heller se på demokrati aspektet ved kommunesammenslåinger. Altså det som kjennetegner et godt lokaldemokrati. Og dette drar oss i retning av Robert A. Dahl og Edward Tufte (1973) teori om borgereffektivitet og systemkapasitet. Teorien vil vise oss om systemkapasitetens, med dens voksende administrasjon legger hindringer for borgereffektiviteten. Hvis man følger kriteriene til systemkapasitetens og borgereffektivitetens logikk til det ekstreme, vil det komme frem at borgereffektiviteten vil være maksimal når systemkapasiteten er minimal, og det vil komme frem at borgereffektiviteten vil være minimal når systemkapasiteten er maksimal (Dahl & Tufte, 1973 s.1302).

4. Ulike perspektiver på demokrati:

Det er ulike perspektiver på demokrati. Demokrati er det vi i dag kan kalle folkestyre. Schumpeter (1976) definerer demokrati som den institusjonelle ordning der politiske beslutninger realiseres til felleskapets beste ved å la folket selv avgjøre hvem som skal representere dem i de politiske nivåene. Videre spesifiserer han det han kaller for «den klassiske demokratiske teorien» - det er folket selv, det vil si alle borgere som har stemmerett som tar et valg mellom alternativ politikk gjennom å velge deres representanter, som i gjengjeld skal representere folkets vilje. Demokrati kan deles inn i representativt demokrati og deltakende demokrati.

4.1 Representativt demokrati – indirekte demokrati

I Norge har vi representativt demokrati. Representativt demokrati kan kjennetegnes ved at folkets suverenitet er uttrykt gjennom deres valg av politiske representanter som til gjengjeld skal utføre folkets vilje (Urbinati, 2011 s.23). I Norge er den politiske perioden for Storting, fylkesting og kommunestyre fire år, og valg av representanter til fylkesting og kommunestyre holdes i alle kommuner i det andre året av hver stortingsperiode. (Grunnloven § 9.1)

I Norge bygger demokratiet på pilarer som støttes av flertallet av innbyggerne. Den viktigste pilaren er at all offentlig makt skal utgå fra folket. Endres oppfatningen til befolkningen gir dette grunnlag for kursendring (Bjørngum, 2006, s.12). Det er visse idealer som kjennetegner det representative demokratiet i Norge (Bjørngum, 2006, s.12);

- Meningsdannelsen skal være fri og alle skal ha mulighet til å delta i rådslagning og debatt.
- Stemmeretten skal gi alle lik mulighet for påvirkning, forutsett at man bruker den, og den skal være allmenn.
- Parlamentarisme er gjennomført i nasjonalforsamlingen, og også i nyere tid er den blitt gjennomført i visse fylkeskommuner og kommuner.
- Det skal gjennomføres valg til tre politiske forsamlinger med fire års mellomrom.
- Den offentlige makten blir med grunnlag i lover og regler.

- Det kommunale selvstyret verdsetter lokalkunnskap og legger til rette for regionale eller lokale løsninger.

4.2 Deltakende demokrati – direkte demokrati

Tanken om et direkte demokrati går lang tilbake. Vi kan se på Jean-Jacques Rousseau største verk innenfor politisk filosofi, Den sosiale kontrakten (1762). Rousseau hevder at demokrati er uforenlig med representative institusjoner, da folkets suverenitet verken kan representeres eller fremmedgjøres. I det øyeblikket et folk lar seg bli representert i en demokratisk arena, er folket ikke lenger fritt og suverent (Rousseau, 1762). Rousseau setter altså tvil om hvor legitime nasjonalstater og representative demokrati er.

Direkte demokrati sees på som motstykket til representativt demokrati. I et direkte demokrati velger man ikke tillitsmenn og politikere til å ta valg på ens vegne, da man nettopp selv må ta stilling til et sett av politiske spørsmål (Bjørgum, 2006 s.13). Direkte demokrati har derfor mye til felles med folkeavstemninger, men innebærer også en del andre temaer i tillegg til dette. Hovedtanken ved direkte demokrati er å få folk flest til blir mer opptatt av styring av nærmiljøet sitt, da med tanke på at de kan delta direkte i de politiske spørsmålene (Bjørgum, 2006 s.13).

I et direkte demokrati kan man også få et mer nyansert uttrykk fra innbyggerne. En enkel innbygger slipper å binde seg til en serie av standpunkter som et politisk parti har gått inn for, og den enkelte borger kan uttrykke sin stemme ved å stemme for og imot partiets holdninger til ulike politiske spørsmål (Bjørgum, 2006 s.13).

Spørsmålet er da om et sterkt representativt demokrati er på bekostning av individers frihet og suverenitet, som nevnt av Rousseau (1762). Representerer de valgte politiske representantene faktisk folkets vilje, og kommer folkets vilje til uttrykk i politiske avgjørelser? Reflekterer de valgte politiske representantene faktisk folket? Deltar en tilstrekkelig mengde av befolkningen i politiske valg, slik at man kan anta at de valgte politiske representantene gjenspeiler hele befolkningen?

5. Borgereffektivitet og Systemkapasitet:

5.1 Borgereffektivitet:

5.1.1 Representativitet:

Representativitet er et ideal om at de folkevalgte skal utgjøre et tverrsnitt av velgerne, bare i mindre skala. Det vil være vanlig å skille mellom sosial og demografisk representativitet på den ene siden, og meningsrepresentativitet på den andre siden. Sosial og demografisk representativitet handler om hvorvidt kommunestyret gjenspeiler innbyggerne når det kommer til faktorer som alder, kjønn, utdanning, geografisk tilhørighet og yrke.

Meningsrepresentativitet måles ved å se på grad av samsvar i holdninger mellom folkevalgte og velgere (Aars, 2007 s. 13).

At folkevalgte gjenspeiler dem som har valgt dem, har på ulike måter betydning for legitimiteten til det politiske systemet. Det er særlig viktig at velgerne ikke assosierer kommunestyret med en slags sosial elite som kan mistenkes for å treffe beslutninger vil gagne seg selv (Aars, 2007 s.13). Når det kommer til meningsrepresentativitet hersket det en usikkerhet om hvor sterk den ovennevnte normen bør være. Synet på meningsrepresentativitet er avhengig av hvilket syn en selv har på politisk representasjon. Mener man at folkevalgte primært er velgernes delegater eller utsendinger, vil det være rimelig å anta at deres oppgave er å gjengi så presist som mulig holdningene som eksisterer blant velgerne. På den andre siden er det slik at hvis man oppfatter at folkevalgte har en mer autonom tillitsmannsrolle i forhold til elektoratet, må man også innrømme politikere frihet til å gjøre vurderinger av hva som er i velgernes interesse (Aars, 2007 s.13).

5.1.2 Responsivitet:

I lokalpolitikken dreier responsivitet seg om at innbyggerne skal oppleve at deres ulike ytringer til lokalpolitikere og kommunen blir tatt på alvor, og at de blir lyttet til (Aars, 2007 s.14). Responsivitet kan knyttes til valg, men det vil være vel så viktig at systemet oppfattes som responsivt mellom valgene. Responsivitet mellom valgene vil dreie seg om at velgerne blir lyttet til når de tar kontakt med deres folkevalgte og at deres saker blir brakt videre. Det foreligger ikke noe krav om at henvendelsene skal tas til følge i konkrete vedtak, men når velgerinitiativ ikke tas til følge, vil det ha stor betydning at gis en begrunnelse fra de folkevalgte (Aars, 2007 s. 14). Oppfatningen av kommunens responsivitet overfor innbyggerne er avhengig av både administrasjon og politikere. Det at innbyggerne får raske og gode svar på henvendelser til administrasjonen vil ha en betydning for vurderingen av hele kommunen. I tillegg vil det være viktig at administrasjon og politikere samarbeider godt i de tilfeller der den første henvendelsen kommer til en eller flere folkevalgte (Aars, 2007 s. 14).

5.1.3 Borgerkontroll:

Det som menes med borgerkontroll er at innbyggerne skal ha mulighet til å belønne eller straffe de folkevalgte gjennom stemmeseddelen. Politikere skal kunne stilles til ansvar for den jobben de har utført som folkevalgt. Borgerkontroll av denne formen kan utføres på forskjellige måter. For eksempel kan ansvar utkreves direkte gjennom stemmeseddelen, ved at man stemmer på dem man vil skal fortsette og lar være å stemme på dem man ikke vil se i kommunestyret (Aars, 2007 s.15). I tillegg til dette kan trusselen om borgerkontroll fungere disiplinerende underveis i valgperioden, da politikere handler ut fra antakelser om velgernes synspunkter. På denne måten kan borgerkontrollen være effektiv uten at politikere faktisk stilles til ansvar gjennom valg (Aars, 2007 s.15).

Et problem som kommer til syne med tanke på borgerkontroll er at mange av de sakene lokalpolitikere sysler med er sterkt integrert i nasjonal politikkutforming. Dermed kan det bli vanskeligere å plassere ansvaret hos lokalpolitikere, og eventuelt kan lokalpolitikere fraskrive seg ansvar ved å henvise til at bestemte saker blir avgjort på høyere nivå. På samme kan for eksempel rikspolitikere fraskrive seg ansvar ved å skyve ansvar over til lokalpolitikere. Dette er et strukturelt problem som følger av at kommune og stat er tett integrert (Aars, 2007 s. 15). Ser vi på denne problemstillingen er det ikke alltid så lett for kommunene selv å gjøre noe med problemet.

5.1.4. Lokale, uavhengige debattmedier:

Lokaldemokratiet er også avhengig av forhold som er utenfor kommuneorganisasjonen. Det vil være problematisk å inkludere trekk ved kommunens omgivelser i et notat som skal ligge til grunn for kommunenes eget arbeid med en demokratiplattform (Aars, 2007 s.15). I seg selv har kommunen begrensede muligheter til å øve innflytelse over omgivelsene, de kan legge til rette for legitimitet og deltakelse gjennom institusjonelle ordninger, men skal demokratiet fungere er det avhengig av en ekstern demokratisk infrastruktur (Aars, 2007 s.16).

Skal innbyggerne ha muligheter til å ta stilling til og delta i lokalpolitiske spørsmål, er det viktig at det at det foregår en politisk debatt også utenfor de politiske organene. Naturligvis er det viktig at folkevalgte engasjerer seg i offentlige debatter, men i et representativt demokrati er det også viktig at borgerne har arenaer der de kan diskutere politiske spørsmål. I en slik situasjon får borgerne et bedre grunnlag for å gjøre seg opp selvstendige meninger i politiske saker, og også et bedre grunnlag for å holde politikere ansvarlig for den politikken de fører. Media spiller en sentral rolle når man snakker om lokal- meningsdannelse og debatt (Aars, 2007 s.16).

5.1.5. Inkluderende mobiliseringsorganisasjoner

Er sivilsamfunnet og frivilling organisasjonsliv viktige faktorer for at demokratiet skal fungere? Litteratur om sosial kapital har lagt stor vekt på den betydningen som sivilsamfunnet, nærmere bestemt, frivillig organisasjonsliv har hatt for at demokratiet skal kunne fungere (Aars, 2007 s.16). Gjennom deltakelse i frivillig organisasjonsliv/foreningsliv lærer innbyggere prosedyrer og teknikker som er viktige også i politisk arbeid.

I det abstrakte blir det argumentert for at organisasjonsaktivitet styrker gjensidighetsnormen hos deltakerne. I tillegg vil de ulike frivillige organisasjonene bidra til å fremme ulike gruppers interesser. Dette er det pluralistiske argumentet for et mangfoldig organisasjonsliv (Aars, 2007, s17). Det er stor bredde i det lokale norske frivillige organisasjonsarbeidet, men man kan tyde en endring i dens karakter. De lokale organisasjonene er i mindre grad del av en nasjonal folkebevegelse, som var vanligere før i tiden. Dette kan ses i lys av en avpolitisering av det frivillige organisasjonslivet lokalt (Aars, 2007 s.17). Medlemskapet i disse frivillige organisasjonene har også endret seg, da medlemskapet ikke er like aktivt som tidligere. De

frivillige organisasjonene baserer seg på medlemmer som ikke aktivt deltar på møter eller som innehar verv (Aars, 2007 s.17).

6. Systemkapasitet:

6.1 Folkevalgt kontroll over ressurser:

Kommuneorganisasjonens systemkapasitet dreier seg om de lokale folkevalgtes kontroll over egne ressurser. Med ressurser tenker man naturligvis på personell og penger, men det vil også være viktig å ta med i betraktningen immaterielle ressurser som kunnskap og informasjon (Aars, 2007 s.17). Aars (2007) legger frem to poeng i forbindelse med kontroll over ressursene; Det første poenger omhandler kommunens forhold til staten, mens det andre handler om de lokale folkevalgtes forhold til administrasjonen.

I forhold til kommuner i andre land er norske kommuner forholdsvis avhengig av statlige overføringer. Selv om overføringssystemet har blitt mer fleksibelt ettersom kommunene nå mottar rammeoverføringer der de tidligere mottok øremerkede midler, har likevel norske kommuner relativ liten kontroll over ressursinngang, og i alle fall de økonomiske ressursene (Aars, 2007 s.18). Skattenivået kan bare økes opp til et tak, og alle kommunene har lagt seg på maksimumsgrensen, og lokalpolitikernes eneste mulighet til å drive lokal skattepolitikk er gjennom eiendomsskatten. Kontroll over de økonomiske ressursene er begrenset i de norske kommunene, og den forholdsvis betydelige variasjon som eksisterer mellom de norske kommunene når det gjelder såkalte frie inntekter, skyldes i liten grad lokale politiske prioriteringer (Aars, 2007 s. 18).

Samhandling mellom administrasjon og politikk vil være bestemt av formelle organisatoriske faktorer og mer personlige relasjoner. Det er tydelig at kommuneadministrasjonene numerisk har styrket seg betydelig i forhold til de folkevalgte over tid. En forklaring på denne utviklingen er at lokalpolitikere i dag, i motsetning til tidligere, har til rådighet et profesjonelt og stort apparat av kommunale tjenestemenn/fagpersoner som står parat til å iverksette den politikken som har blitt vedtatt (Aars, 2007 s.18). Denne utviklingen gir ofte et annet bilde, nemlig det at kommuneadministrasjonen har vokst seg stor og sterk, den store og sterke kommuneadministrasjonen har blitt en trussel mot folkevalgt makt, og ikke en hjelp. Faktum er det at disse fagfolkene i stor grad har inntatt kommuneadministrasjonene, som har gjort det vanskeligere for de folkevalgte kommunepolitikere å kontrollere administrasjonen. Vi kan se

at selv om kommunepolitikerne har fått et større ressursgrunnlag i form av større og sterkere kommuneadministrasjon, har også deres kontroll over nettopp denne administrasjonen blitt mindre (Aars, 2007 s.18).

6.1.1 Folkevalgt kontroll over dagsorden:

Skal de folkevalgte i en kommune kunne respondere på innspill fra innbyggere, er det en forutsetning at kommunen oppfattes som riktig kanal av innbyggerne for sine henvendelser. Vi kan se at dersom vesentlige deler av kommunens ansvarsområde stykkes opp og overlates til andre aktører, kommer det frem en fare for at kommunepolitikken kan bli oppfattet som irrelevant (Aars, 2007 s.19). At kommunene er i ferd med å bevege seg fra en situasjon med en relativt klar og enhetlig beslutningsstruktur til større innslag av uformelle sentra og formelle organ i og rundt kommunen som gjør at kommunestyret har mindre kontroll over kommunens virksomhet og de beslutninger som fattes er hevdet av flere (Ringkjøb & Vabo & Aars, 2006). Man kan se tendenser hvor man tar i bruk involvering av private aktører, interkommunale samarbeid, innføring av ordninger med brukermedvirkning og kommunale selskapsdannelser (Ringkjøb & Vabo & Aars, 2006). Makten som tidligere var samlet i kommunestyresalen flyttes over til et større antall nettverk, og som følge av dette mister de folkevalgte et visst grep rundt utformingen av politikken (Lyngstad, 2003).

7. Teoretisk grunnlag

Formålet med dette kapitlet er å redegjøre for relevant teori og teoretisk ramme som skal brukes til å utvikle hypoteser når det kommer til sammenhengen mellom kommunesammenslåinger, altså størrelse og demokrati.

7.1 Størrelse og demokrati

Det kan stilles spørsmål om hvorvidt dagens kommuneinndeling har tapt noe av sin funksjonalitet. Dette knyttes spesielt til spørsmålet om at mange kommuner er såpass små at det kan bli vanskeligheter med å tilby et kvalitativt tilbud på samme nivå i alle kommuner.

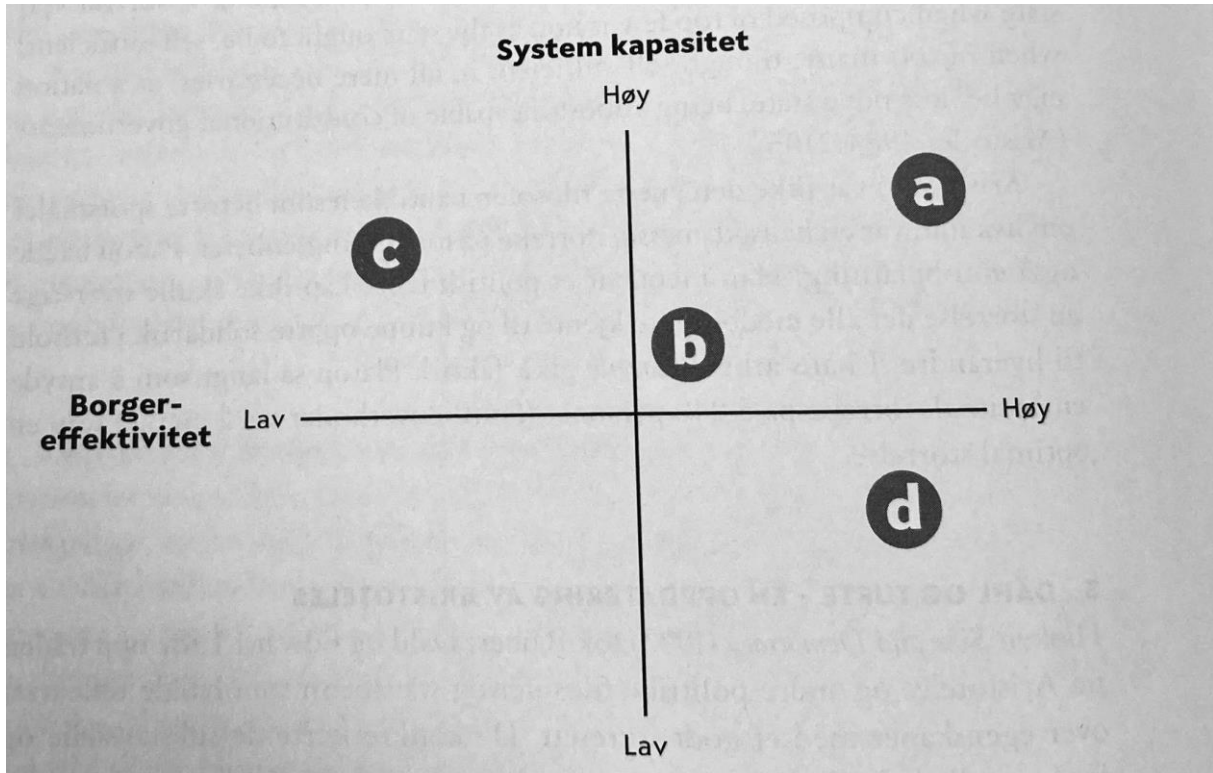
Små kommuner har problemer med å utnytte stordriftsfordeler, samtidig som de kan ha problemer med å tiltrekke seg spesialkompetanse som er nødvendig for å kunne gi innbyggerne et like godt tilbud som tilbys i de store kommunene (Jacobsen, 2009 s.133). Denne spenningen/konflikten var også tydelig i debatten om en ny kommunestruktur. Kommunal- og moderniseringsdepartementets ekspertutvalg foreslo i 2014 at fremtidens kommuner burde ha minst 20 000 innbyggere (Christensen, 2020 s.14). Tilhengere av kommunereformen mener at reformens oppgave om å skape større kommuner gir en forutsetning for økt kommunalt selvstyre og gode velferdstjenester, mens på den andre siden mener motstandere av kommunereformen at det er de små kommunene som bidrar til en nærhet mellom lokalpolitikere, innbyggere og velferdstjenester (Christensen, 2020 s.14). Kommunestørrelse er en av de faktorene som henger sterkest sammen med andre faktorer, og det er få andre egenskaper med kommunene som henger så sterkt sammen med andre faktorer som nettopp det kommunestørrelse gjør. Blant annet kan man se at store og små kommuner er forskjellige med hensyn til alderssammensetning, demografi og næringsstruktur (Christensen, 2020 s.16). Dette gjør det også metodisk krevende å isolere effekten av kommunestørrelse, da forskjeller i tjenestetilfredshet mellom små og store kommuner kan for eksempel skyldes såkalte sammensetningseffekter som befolkningssammensetningen og ikke kommunestørrelsen (Christensen, 2020 s.16). Denne spenningen, eller dilemmaet som det kan kalles forklares videre av Dahl og Tufte (1973).

Demokratiets dilemma som Dahl og Tufte beskriver det, er forankret i den uunngåelige holdning om at hver styringsenhet begrenses av dens størrelse, spesielt enheter som landareal, naturlige ressurser, populasjon og lignende (Dahl & Tufte, 1973 s.1301) Legges det til grunn at systemkapasitet og borgereffektivitet er like viktige kriterier for å bedømme levedyktigheten til en demokratisk enhet, er det størrelsen som faktor som gir demokratiets dilemma (Dahl & Tufte, 1973 s.1301). Når alt annet er likt, kommer det frem at jo mindre enhet, jo mer vil borgere handle ansvarlig og kompetent når det kommer til det å styre offentlige beslutninger, men samtidig vil også systemets kapasitet være mindre når det kommer til det å svare på borgernes preferanser (Dahl & Tufte, 1973 s. 1301).

Felleskapets evne til å svare på borgernes preferanser og borgernes medvirkning er det Dahl og Tufte (1973) kaller omvendt relatert. Som et resultat vil fastsettelsen av en styringsenhets optimale størrelse involvere en «tradeoff» mellom de to kriteriene for demokrati, altså borgerkapasitet og systemeffektivitet (Dahl & Tufte, 1973 s.1301). Forskning gjort av Dahl og Tufte (1973) baserte seg på antakelsen om at det ville være mulig å fastsette det som kan kalles «den optimale demokratiske enheten». Antakelsen viste seg å være ikke sann, og

konklusjonen ble dermed at ingen enkel enhet eller en enhets størrelse er optimal for å oppnå målene om både systemkapasitet og borgereffektivitet (Dahl & Tufte, 1973 s.1302). Dette er slik fordi demokratiske mål vil være i konflikt, og ingen enkelt enhet eller type enhet kan tjene disse målene. Følger man logikken til hvert kriterium til det ytterste/maksimalt, ville borgereffektiviteten være maksimal i et system med minimal kapasitet, og således ville borgereffektiviteten være minimal i et system med maksimal kapasitet (Dahl & Tufte, 1973 s.1302).

Et hjelpemiddel Dahl og Tufte (1973) legger frem i boken *Size and Democracy* for å forstå hvordan størrelsen har konsekvenser borgereffektivitet og systemkapasitet, er en figur med to akser. Figuren viser bokstavene a, b, c, og d ulike kombinasjoner eller tilstander av systemkapasitet og borgereffektivitet. Med utgangspunkt i dette stadfester Dahl og Tufte at a utgjør en bedre tilstand enn de tre andre alternativene, b, c, og d. Punkt a representerer både mer systemkapasitet og større borgereffektivitet (Klausen & Askim & Vabo, 2016 s.162). Imidlertid vil det være vanskelig å realisere punkt a under dagens samfunnsforhold. Med fremveksten av det internasjonale systemet og etableringen av nasjonalstater er ideen om selvstyrte og små enheter som har tilstrekkelige ressurser og er i stand til å møte alle utfordringer på egen hånd, noe som tilhører fortiden (Klausen & Askim & Vabo, 2016 s.162).

Figur 1 Ideale demokratiet (hentet fra Dahl og Tufte, 1973)

Hva er det da Dahl og Tufte (1973) mener med det ideale demokratiet? Hvordan vil økt kommunestørrelse, altså kommunesammenslåing påvirke borgernes opplevelse av demokrati? Større kommuner vil bety større avstand mellom de som styrer og de som blir styrt. Dette vil ha konsekvenser for direkte demokratiet, som vil si deltakelse og direkte kontakt. I tillegg vil også større kommuner gjøre det vanskeligere for et lite antall representanter å gjenspeile mangfoldet i befolkningens interesser. Dahl og Tufte (1973) legger frem at disse konsekvensene med økt størrelse kan føre til en nedgang i fornøydhetsnivået med både det direkte og det indirekte demokratiet. Baldersheim m.fl. (2003) argumenterer for at større kommuner vil ha mer politisk pluralisme og større interesse for de politiske prosessene, mens på den andre siden vil små kommuner skape større følelse av nærhet og identitet.

8. Metodisk tilnærming

I dette kapittelet skal det redegjøres for hvilke forskningsmetoder som er valgt og hvordan denne forskningen skal gjennomføres.

8.1 Innbyggerundersøkelsen

«Innbyggerundersøkelsen» er en måling av hvordan innbyggere i Norge vurderer offentlige tjenester, tillit til politikere, tillit til politikere, samt vurdering og tillit til forvaltningen og myndighetene som helhet. Utover dette måler undersøkelsen også blant annet hvor tilfredse innbyggerne er med sin tilværelse, og hvordan de opplever at det er å bo i Norge og i kommunen sin. Denne undersøkelsen gjennomføres av Direktoratet for forvaltning og økonomistyring annethvert år, og ble for første gang gjennomført i 2010. I 2021 har den blitt gjennomført for sjette gang» (DFØ).

Innbyggerundersøkelsen ble i 2021 sendt ut til et utvalg trukket fra Folkeregisteret og omfatter 40 000 personer over 18 år. Det blir trukket ut respondenter for hvert kjønn i fem aldersgrupper i hvert fylke. Temaene i undersøkelsen er blant annet;

Sosial tillit, tillit til offentlige ansatte og politikere, tillit til institusjoner, vurdering av og erfaring med tilbudet i kommunen, vurdering av og erfaring med statlige, fylkeskommunale og kommunale tjenester, egen evne til å påvirke politikken, troen på påvirkningskraft

gjennom politiske systemer, egen deltakelse i politikken/samfunnet og til slutt hvordan det offentlige lytter til og samarbeider med innbyggerne (DFØ).

Spørsmålene vi skal ta fra Innbyggerundersøkelsen skal måle de to typene demokrati, direktedemokrati og representativt demokrati. Spørsmål 1 og 2 måler representativt demokrati og spørsmål 3 til 6 måler direktedemokratiet. Spørsmålene vi skal ta for oss fra

Innbyggerundersøkelsen blir som følger

1. Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med hvordan kommunepolitikerne lytter til innbyggernes synspunkter i kommunen din?
2. Hvor stor eller liten tillit har du til at kommunepolitikerne arbeider for innbyggernes beste?
3. Har du i løpet av de siste 12 måneder kontaktet en politiker i kommunen om saker som har opptatt deg?
4. Har du i løpet av de siste 12 måneder kontaktet en ansatt i kommunen om saker som har opptatt deg?
5. Har du i løpet av de siste 12 måneder prøvd å få tak i informasjon fra kommunen om saker som har opptatt deg?
6. Har du i løpet av de siste 12 månedene gjort noe for å påvirke en avgjørelse i kommunens styringsorganer?

8.2 Metodevalg

Kausalitet handler om dynamiske forhold hvor en eller flere faktorer skaper eller produserer endringer i en eller flere andre faktorer, altså årsakssammenhenger (Kvernbekk 2002, s.57) Det ideelle kausale designet kalles for et eksperimentelt opplegg og Jacobsen (2000) legger frem 4 punkter som er viktige i et eksperimentelt opplegg; Sammenligning, randomisering, tidsseriedata og aktiv manipulasjon.

- Sammenligning: Et eksperiment er undersøkelsesopplegg der forskeren har to helt like grupper. Den ene av disse gruppen utsettes for en manipulasjon (eksperiment), hvorav den andre gruppen ikke utsettes for noe. Data blir samlet fra begge gruppene før og etter eksperimentet, også sammenlignes gruppene. Det er denne sammenligningen som får frem effekten av eksperimentet (Jacobsen, 2000 s.71).

- Randomisering: De to gruppene skal bli trukket tilfeldig slik at eksperimentgruppen og kontrollgruppen er systematisk ulike.
- Tidsseriedata: Tilstanden i de to gruppene undersøkes før eksperimentet og tilstanden undersøkes etter eksperimentet gjennom en identisk undersøkelse (eller lignende).
- Aktiv manipulasjon: Forskeren manipulerer det forholdet som kan være en mulig årsak i eksperimentgruppen.

Et naturlig eksperiment er en observasjonsstudie eller en empirisk studie der eksperimentelle og kontroll variabler av interesse ikke blir kunstig manipulert av forskeren, men i stedet er påvirket av natur eller faktorer utenfor forskerens kontroll. I motsetning til tradisjonelle randomiserte eksperimenter blir naturlige eksperimenter ikke kontrollert av forskeren, men de blir heller analysert og observert. (Ugreninov & Birkelund, 2013 s.66).

Naturlige eksperiment følger fremdeles de viktigste prinsippene for en eksperimentell studie. Naturlige eksperiment er mest effektive når det er en tydelig definert eksponering for en eller annen tilstand i en tydelig definert populasjon, som da sammenlignes med fraværet av denne eksponeringen i en annen lignende befolkning (Ugreninov & Birkelund, 2013 s.66).

I denne oppgaven skal vi ta for oss den norske kommunereformen gjennomført av Solberg-regjeringen. En politisk reform er ikke iverksatt med tanke på å lage et eksperiment som forskere kan bruke, allikevel endres rammebetingelsene for individene som er påvirket av den politiske reformen. Skal en politisk reform være interessant for å studere må vi ha en teoretisk antakelse om at den har betydning for folks daglige liv (Ugreninov & Birkelund, 2013 s.66).

Den politiske reformen kan påvirke individers handlinger hvis reformen gir individene nye muligheter, enten ved å åpne opp for noen eller ved å stenge for noen handlingsvalg, samtidig som individers oppfatninger og preferanser kan endres på grunn av de nye handlingsmulighetene (Ugreninov & Birkelund, 2013 s.66). Er dette den demokratiske reformen som regjeringen hevdet den var? Har «demokratireformen» ført til bedre deltakelse blant borgerne i de norske kommunene?

8.3 Innsamling av data

8.3.1 Valg av data

Som følge av Innbyggerundersøkelsens omfang har jeg måttet begrense utvalget av data. Jeg har valgt data fra 2016, 2019 og 2021. Dette for å sammenligne før og etter sammenslåing. Samtidig er dette gjort som følge av at spørsmålene som er valgt ut skal være tilgjengelige i de tre årene som er valgt ut. Noen av spørsmålene var ikke tilgjengelige i undersøkelsene før 2016, og derfor måtte jeg velge vekk disse datasettene

I dataene er det mulig å identifisere individer ut ifra kjønn, alder, sivilstatus, utdanning og lignende. Når det gjelder kommunene er kommunene gitt et kommunenummer som gjør det mulig å identifisere kommunene. Ellers er variabler som friinntekter, befolkning, sentralitet, og sentralitetsindeks lagt til av meg på hver enkelt kommune.

8.3.2 Forskerfilene fra Direktoratet for forvaltning og økonomistyring

I denne oppgaven har jeg benyttet meg av to forskerfiler som er laget av Innbyggerundersøkelsen fra DFØ. Forskerfilene ble gitt til meg av Norsk senter for forskningsdata, NSD. Forskerfilene er Innbyggerundersøkelsen 2010-2019 og Innbyggerundersøkelsen 2021.

Fra disse forskerfilene har jeg da valgt ut variabler som er relevante i forhold til oppgaven, dette er variabler som kan svare på spørsmål om deltakelse og demokrati. Variablene velges i SPSS ved å trykke «Save as», deretter «variables» også velger man de variablene som er relevante i forhold til oppgaven, og som finnes i begge innbyggerundersøkelsene.

Det første problemet jeg møtte på er at svaralternativene ikke er den samme på Innbyggerundersøkelsen 2010-2019 og Innbyggerundersøkelsen 2021. Problemet er at skalaen i Innbyggerundersøkelsen 2010-2019 går fra 1 til 7, mens i Innbyggerundersøkelsen 2021 går skalaen fra 1 til 10.

Dette løste jeg ved å omkode skalaene. Den mest hensiktsfulle løsningen jeg kunne komme frem til er at begge undersøkelsene må på en 100-punktsskala. Dette gjøres i SPSS ved å trykke på «transform», deretter «compute variable». Her velger man variabelen og det nye mattestykket slik at skalaen blir en 100 punktsskala.

I tilfelle for Innbyggerundersøkelsen 2010-2019 som har en skala som går fra 1 til 7 blir da mattestykke; $(\text{variabel} - 1) * 100/6$

I tilfelle for Innbyggerundersøkelsen 2021 som har en skala som går fra 1 til 10 blir da mattestykke; $\text{variabel} * 10$

Det andre problemet jeg møtte på var at det var mange manglende svar, det vil si at det er mange som har svart «vet ikke» og lignende på undersøkelsen. Disse svarene har jeg sett bort i fra og dermed fjernet disse fra undersøkelsen. Dette gjøres i SPSS ved å endre skalaen på variablene. I SPSS trykker man først på «transform», deretter «recode into different variables». Her kan man endre svarverdiene på skalaen, og dermed fjerne svaralternativet «vet ikke».

Neste steg var å sette sammen disse to filene slik at man se forskjellene ut ifra årstallene. Dette gjøres i SPSS. I SPSS må man trykke på «data», deretter på «merge files», deretter på «add cases», og til slutt velger man de to filene, som er begge innbyggerundersøkelsene. Det første jeg vil gjøre er å vise variablene som blir brukt i analysen. Det vil bli gjort deskriptive analyser som vil beskrive statistikk fra undersøkelsen. De univariate analysene vil dermed vise hvordan utvalget fordeler seg på enkeltvariabler (Johannessen et. al, 2016). Resultatene vil vises i tabeller som gjør det enklere for leseren å forstå.

Univariat beskrivelse av variablene:

Avhengige variabler:

Fornøydhet med representanter - to spørsmål

Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med hvordan kommunepolitikerne lytter til innbyggernes synspunkter i kommunen din?

Hvor stor eller liten tillit har du til at kommunepolitikerne arbeider for innbyggernes beste?

Tabell 2: Univariat beskrivelse av representativt demokrati:

Variasjonsbredden er 0-100, der 100 er svært fornøyd.

År	Fornøyd med kommune pol.	Tillit til kommune pol.
2016 N=5900-6507	Gjennomsnitt: 51,9 Standardavvik: 27,3	Gjennomsnitt: 55,9 Standardavvik: 28,9
2019 N=2512-2820	Gjennomsnitt: 48,8 Standardavvik: 26,9	Gjennomsnitt: 53,5 Standardavvik: 28,5

2021 N=3396-3678	Gjennomsnitt: 55 Standardavvik: 20,5	Gjennomsnitt: 60,3 Standardavvik: 21,7
Total N=11808-13005	Gjennomsnitt: 52,1 Standardavvik: 25,5	Gjennomsnitt: 56,6 Standardavvik: 27,1

I tabellen kan vi se på hvordan gjennomsnittet har utviklet seg over tid. Vi ser at gjennomsnittet har økt i en liten grad. Dette vil da si at folk er blitt mer positive i forhold til spørsmålene som stilles. Allikevel er det snakk om små endringer.

Kontakt med representanter – fire spørsmål:

Har du i løpet av siste 12 måneder gjort noe av det følgende? - Kontaktet en politiker i kommunen om saker som har opptatt deg?

Har du i løpet av siste 12 måneder gjort noe av det følgende? - Kontaktet en ansatt i kommunen om saker som har opptatt deg?

Har du i løpet av siste 12 måneder gjort noe av det følgende? - Prøvd å få tak i informasjon fra kommunen om saker som har opptatt deg?

Har du i løpet av siste 12 måneder gjort noe av det følgende? - Gjort noe for å påvirke en avgjørelse i kommunens styringsorganer?

Tabell 3: Univariat beskrivelse av direkte demokrati

Variasjonsbredde: 0-2, hvor 1 er ja og 2 er nei.

År	Kontaktet pol.	Kontaktet ansatt	Få tak i info fra kommunen	Påvirke kommunens organer
2016 N=6857-6874	Gjennomsnitt:1,8 Standardavvik:0,4	Gjennomsnitt:1,6 Standardavvik:0,5	Gjennomsnitt:1,6 Standardavvik:0,5	Gjennomsnitt:1,8 Standardavvik:0,4
2019 N=2898-2934	Gjennomsnitt:1,8 Standardavvik:0,4	Gjennomsnitt:1,6 Standardavvik:0,5	Gjennomsnitt:1,5 Standardavvik:0,5	Gjennomsnitt:1,8 Standardavvik:0,4
2021 N=3699-4097	Gjennomsnitt:1,9 Standardavvik:0,3	Gjennomsnitt:1,7 Standardavvik:0,4	Gjennomsnitt:1,5 Standardavvik:0,5	Gjennomsnitt:1,9 Standardavvik:0,3
Total N=13760-13852	Gjennomsnitt:1,8 Standardavvik:0,4	Gjennomsnitt:1,6 Standardavvik:0,5	Gjennomsnitt:1,5 Standardavvik:0,5	Gjennomsnitt:1,8 Standardavvik:0,4

Tabellen viser relativ små forskjeller hvis ser på gjennomsnittet i de ulike årene. Alle spørsmålene har økt i liten grad, eller er på samme nivå. Unntaket er spørsmålet om å få tak i informasjon fra kommunen som har en liten nedgang. Tabellen viser at det er i veldig liten grad noe endring gjennom årene.

9. Datareduksjon:

Det første jeg skal gjøre er å utføre noen faktoranalyser. Dette vil bli gjort for årene 2016, 2019 og 2021 med ulike variabler.

Tenker på man faktoranalyse tenker man vanligvis på utforskende analyser. Formålet er å finne den enklest mulige faktormodell for å forklare sammenhenger i testdata (Friborg, 2011). Videre er faktoranalyse en metode som kan avdekke hvordan en stor mengde variabler kan forklares av bakenforliggende faktorer. Faktoranalysen leter etter strukturer i data som

beveger seg i samme retning, og på denne måten som kan knyttes til påvirkning av en bakenforliggende og mer generell faktor (Friborg, 2011).

Etter faktoranalysene skal jeg utføre noen regresjonsanalyser for årene 2016, 2019 og 2021 med ulike variabler.

Regresjonsanalyse er statistiske analysemetoder for å forklare sammenhengen mellom en eller flere uavhengige variabler og en avhengig variabel. Regresjonsanalyser kan brukes til å forklare om en uavhengig variabel faktisk har en direkte påvirkning på en avhengig variabel. Regresjonsanalyse kan også brukes til å se om to variabler samvarierer eller korrelerer.

Faktor analyse

Faktoranalyse for årene 2016, 2019 og 2021:

Representativt demokrati 1: Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med hvordan kommunepolitikerne lytter til innbyggernes synspunkter i kommunen din?

Representativt demokrati 2: Hvor stor eller liten tillit har du til at kommunepolitikerne jobber arbeider for innbyggernes beste?

Direkte demokrati 1: Har du i løpet av siste 12 måneder gjort noe av det følgende? – Kontaktet en politiker i kommunen om saker som har opptatt deg?

Direkte demokrati 2: Har du i løpet av siste 12 måneder gjort noe av det følgende? – Kontaktet en ansatt i kommunen om saker som har opptatt deg?

Direkte demokrati 3: Har du i løpet av siste 12 måneder gjort noe av det følgende? – Prøvd å få tak i informasjon fra kommunen om saker som har opptatt deg?

Direkte demokrati 4: Har du i løpet av siste 12 måneder gjort noe av det følgende? – Gjort noe for å påvirke en avgjørelse i kommunenes styringsorganer?

Tabell 4: Faktoranalyse for årene 2016, 2019 og 2021:

Spørsmål	2016		2019		2021	
Faktor	1	2	1	2	1	2

Fornøyd med pol.	0,124	0,926	0,122	0,920	0,108	0,850
Tillit til kommunepol.	0,062	0,935	0,068	0,928	0,061	0,860
Kontaktet politiker i kom.	0,729	0,070	0,725	0,052	0,729	0,053
Kontaktet ansatt i kom.	0,752	0,069	0,736	0,083	0,741	0,047
Fått tak i informasjon fra kom.	0,738	0,094	0,682	0,096	0,642	0,094
Påvirke avgjørelse i kommunens organer	0,636	0,054	0,657	0,056	0,637	0,074

Hensikten med en faktoranalyse er å se om spørsmålene man undersøke kan danne en faktor. I denne konteksten har vi indeksene representativt demokrati og direktedemokrati. I tabellen ser vi at spørsmålene knyttet til representativt demokrati scorer høyt på faktor 2 og lavt på faktor 1. Samtidig ser vi at spørsmålene knyttet til direkte demokrati scorer høyt på faktor 1 og lavt på faktor 2. Dette gir oss en indikasjon på at spørsmålene som er valgt ut representerer indeksene vi bruker i undersøkelsen på en tilfredsstillende måte. Indeksene er konstruert på en slik måte at det ble laget to summative indekser for hvert av de tre årene. Hvert spørsmål som scortet høyt på en indeks ble summert og dernest dividert med antall spørsmål (summativ indeks). Fordelingen på disse indeksene er vist i tabell 4.

Forklaring av indeksene som blir brukt:

Indeks 1: Fornøydhet med politikere

Indeks 2: Kontakt med politikere

Tabell 5: Univariat beskrivelse av indeksene

År		Fornøydhet med politikere	Kontakt med politikere
2016	Gjennomsnitt	79,2	5,4
	Standardavvik	40,4	1,9
2019	Gjennomsnitt	74,8	5,3
	Standardavvik	39,9	1,2
2021	Gjennomsnitt	85,6	5,6
	Standardavvik	29,8	1,0

Vi kan ut ifra tabellen se at gjennomsnittet har økt fra 2016 til 2021. Dette vil si at spørsmålene indeksene representerer viser at folk er gjennomsnittlig mer positive.

Korrelasjonsanalyse for årene 2016, 2019 og 2021

En positiv korrelasjon mellom to variabler vil si at når en variabel øker så øker også den andre variabelen. Stjernene bak viser signifikansnivået, og det er de signifikante resultatene som er interessante. Pearson R verdien går fra -1 til 1, og det er de variablene som er nærmest -1 eller 1 i Pearson R verdi som vil være interessante. Det sentrale her er om det er noen av korrelasjonene mellom de uavhengige variablene som er så høye at det er fare for kolinearitet. Vi må gjennomføre noen korrelasjonsanalyser for å se om det er noe korrelasjon mellom variablene. Dette må gjøres da kolinearitet kan være et problem. Det vil si at høy korrelasjon mellom to uavhengige variabler kan føre til kolinearitet, som igjen vil si at variansen til koeffisientestimatene kan øke og påvirke den statistiske signifikansen av de uavhengige variablene. Under har jeg valgt ut de avhengige variablene Y1 og Y2, de uavhengige variablene er X1-X9.

Y1: Deltakerdemokrati

Y2: Representativt demokrati

X1: Befolkning

X2: Areal

X3: Sentralitet

X4: Frieinntekter

X5: Sammenslått eller ikke

X6: Tvangsammenslåing

X7: Kjønn

X8: Utdanningsnivå

X9: Stemte eller stemte ikke

Tabell 6: Korrelasjonsanalyse for år 2016:

N= 6895-6977

	Y1	Y2	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8	X9
Y1	1										
Y2	0,00	1									
X1	0,077**	0,041**	1								
X2	-0,32**	-0,043**	-0,195**	1							
X3	0,092**	0,011	0,568**	-0,429**	1						
X4	-0,083**	0,045**	-0,310**	0,228**	-0,668**	1					
X5	0,004	0,026*	0,202**	0,006	0,210**	-0,153**	1				
X6	-,007	0,017	0,15	0,054**	0,029*	-0,057**	0,419**	1			
X7	0,051**	-0,058**	-0,002	0,004	0,008	0,006	0,015	0,023*	1		
X8	0,012	0,003	0,010	0,017	0,015	-0,002	0,043**	0,007	0,004	1	
X9	-0,093**	0,030*	0,012	0,006	0,006	0,004	-0,001	-0,010	0,000	0,011	1

*Signifikant på 0,005 nivå --- **Signifikant på 0,001 nivå

Vi kan se om noen av de uavhengige variablene har statistisk signifikant Pearson R verdi som er spesielt høy eller lav. Vi ser at Befolkning korreler høyt med Sentralitet med en verdi på 0,568**. Areal korreler med Sentralitet med -0,429**. Sentralitet korreler med Frieinntekter med -0,668**. Sammenslått eller ikke korreler med Tvangsammenslåing med 0,419.

Ut ifra resultatene ser vi at det er høy korrelasjon mellom noen av de uavhengige variablene, noe som vil tilsi kolinearitet. Dette kan påvirke de avhengige variablene, og gjøre resultatene mindre statistisk signifikante.

Tabell 7: Korrelasjonsanalyse for år 2019:

N=2868-2951

	Y1	Y2	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8	X9
Y1	1										
Y2	0,000	1									
X1	0,089**	-0,111**	1								
X2	-0,065**	0,038*	-0,184**	1							
X3	0,100**	0,001	0,541**	-0,428**	1						
X4	-0,077**	0,026	-0,247**	0,228**	-0,629**	1					
X5	-0,011	0,011	0,089**	0,016	0,160**	-0,083**	1				
X6	-0,004	0,000	0,030*	0,061**	0,031*	-0,069**	0,469**	1			
X7	0,032	0,069**	-0,005	-0,011	0,022	-0,002	0,004	0,011	1		
X8	0,009	0,013	-0,009	0,046**	-0,015	0,027*	0,016	0,009	0,022	1	
X9	-0,104**	0,006	0,000	-0,001	0,017	-0,007	0,013	-0,005	0,017	-0,007	1

*Signifikant på 0,005 nivå --- **Signifikant på 0,001 nivå

Vi kan igjen se om noen av de uavhengige variablene korrelerer med hverandre, altså om de har en spesielt høy eller lav Pearson R verdi som er signifikant. Høy korrelasjon mellom to uavhengige variabler kan tilsi kolinearitet. Vi ser at Befolkning korrelerer med Sentralitet med 0,541**.

Areal korreler med Sentralitet med -0,428**. Sentralitet korrelerer med Frieinntekter med -0,629**. Sammenslått eller ikke korrelerer med tvangsammenslåing med 0,469**. Igjen er det veldig høy korrelasjon mellom noen av de uavhengige variablene, som vil påvirke den statistiske signifikansen av resultatene vi får frem, altså kolinearitet.

Tabell 8: Korrelasjonsanalyse for år 2021:

N= 3756-3844

	Y1	Y2	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8	X9
Y1	1										
Y2	0,000	1									
X1	0,047**	0,000	1								
X2	-0,027	-0,045**	-0,187**	1							
X3	0,067**	0,044**	0,558**	-0,443**	1						
X4	-0,047**	-0,012	-0,295**	0,250**	-0,633**	1					
X5	0,016	0,003	0,198**	0,005	0,205**	-0,126**	1				
X6	-0,016	-0,014	0,015	0,045**	0,036**	-0,057**	0,417**	1			
X7	0,035*	0,063**	-0,003	-0,006	0,002	-0,004	0,004	-0,004	1		
X8	-0,016	-0,006	0,055**	0,012	0,019	-0,011	-0,002	0,056**	-0,019	1	
X9	-0,066**	-0,128**	0,015	-0,021	0,016	0,007	-0,005	-0,017	0,020	-0,011	1

*Signifikant på 0,005 nivå --- **Signifikant på 0,001 nivå

Vi må også se om det er noe korrelasjon mellom de uavhengige variablene i 2021. Altså de variablene som har en spesiell høy eller lav Pearson R verdi, som i tillegg er statistisk signifikante. Befolkning korreler med Sentralitet med 0,558**. Areal korrelerer med Sentralitet med -0,443**. Sentralitet korrelerer med Frieinntekter med -0,633**.

På siste korrelasjonsanalyse er det også en fare for kolinearitet. Dette vil si at det er høy korrelasjon mellom noen av de uavhengige variablene.

Regresjonsanalyser for årene 2016, 2019 og 2021:

- Deltakerdemokrati og representativt demokrati

Vi må utføre noen lineære regresjonsanalyser. Lineære regresjonsanalyser gir muligheten til å belyse en statistisk sammenheng mellom variabler man har valgt. Formålet med regresjonsanalyser er å konstruere en modell som på best mulig måte beskriver variasjoner i ønsket variabel.

Variabler:

- 1: Kommunesammenslåing2020
- 2: tvang 1 resten 0
- 3: Kjønn
- 4: Hva er din høyeste fullførte utdanning
- 5: Areal
- 6: Frieinntekter
- 7: Sentralitet

Regresjonsanalyse:

- Tabell 9: Avhengig variabel: Deltakerdemokrati:

	År		
Variabel	2016	2019	2021
Kom.sammenslåing	-0,39	-0,057	0,061
Tvangsammenslåing	-0,005	0,047	-0,031
Kjønn	0,28	-0,001	-0,006
Høyeste utdanning	-0,28	-0,053	-0,018
Areal	-0,40	-0,096	-0,098*
Frieinntekter	-0,077*	-0,003	-0,042
Sentralitet	0,020	0,005	-0,041
Befolkning	0,037	0,049	0,010
R2	0,010	0,008	0,012
F-verdi	3,4**	1,7	2,6

*Signifikant på .05 nivå, **Signifikant på .01 nivå

Regresjonsanalyse:

- Tabell 10: Avhengig variabel: Representativt demokrati

År

Variabel	2016	2019	2021
Kom.sammenslåing	0,066	0,041	-0,010
Tvangssammenslåing	0,033	-0,035	0,057
Kjønn	0,039	0,080	0,086
Høyeste utdanning	0,016	0,003	0,011
Areal	-0,088	-0,039	-0,097*
Frieinntekter	0,041	0,031	-0,017
Sentralitet	-0,013	0,044	-0,057
Befolkning	-0,063	-0,129**	-0,044
R2	0,013	0,018	0,015
F-verdi	4**	2,5	2,8*

*Signifikant på .05 nivå, **Signifikant på .01 nivå

Regresjonsanalysene viser ikke noen nevneverdige forskjeller på kommunene som er blitt sammenslått eller ikke. Vi ser blant annet at kommunesammenslåinger har ingen direkte effekt på opplevelsen av demokratiet i kommunene.

Hovedfunnene i regresjonsanalysene er at det ikke foreligger noen endringer i resultatene over tid, da vi kan sammenligne årene 2016, 2019 og 2021. Dette vil si at det ikke foreligger noen forskjeller i befolkningens oppfatning før eller etter kommunesammenslåing. Videre ser vi at det heller ikke foreligger noen endringer selv om kommunene ble tvangssammenslått.

Ellers kan vi se på de andre resultatene, som viser at det er svært få eller ingen forskjell på kommunene i sammenheng med de trekkene jeg studerer i regresjonsanalysene.

10. Drøfting:

Resultatene i analysene er overraskende. Kommunesammenslåinger har relativt liten eller ingen effekt på opplevelsen av demokrati i kommunene. Hypotesene om at større kommuner påvirker opplevd demokrati i negativ retning har slått feil. Hva kan da forklare dette?

Dahl og Tufte snakker om demokratiets dilemma. Alle styringsenheter begrenses av dens størrelse. Størrelse er den faktor som gir demokratiets dilemma om man legger til grunn at systemkapasitet og borgereffektivitet er like viktige kriterier for å bedømme levedyktigheten av en demokratisk enhet (Dahl & Tufte, 1973, s.1301)

Essensen i dilemmaet kommer frem ved at når alle andre faktorer er like, kommer det frem at jo mindre enhet, jo mer vil borgere handle kompetent og ansvarlig når det kommer til det å styre offentlige beslutninger, samtidig som deres deltakelse vil være høyere. Samtidig kommer det frem at jo større enhetene er, jo mindre kapasitet vil systemet ha når det kommer til det å svare på borgernes preferanser innenfor den demokratiske enheten (Dahl & Tufte, 1973).

Små politiske systemer har spesielle kvaliteter av demokratisk art, fordi de gjør det lettere for medborgere å kontrollere og delta i politiske beslutninger. Problemet er at små politiske systemer blir maktesløse i forhold til felleskapets mange utfordringer og oppgaver. Det er derfor økende størrelse kan bety økt evne til å ivareta innbyggernes behov og ønsker (Klausen & et al, 2014).

Den tradisjonelle begrunnelsen for å ha kommuner i Norge har ligget i verdiene knyttet til «det lokale selvstyret». Disse verdiene retter seg delvis mot borgereffektiviteten og det nære demokratiet, og fremhever verdien av identitet og felleskap i små lokalsamfunn, og politisk deltakelse (Klausen & et al, 2014)

Det Dahl og Tufte (1973) hevder er at små demokratiske enheter, her kommuner gir innbyggerne bedre muligheter til å delta effektivt i de politiske beslutningene. Hvorfor viser analysene da ingen nevneverdige forskjeller mellom deltakelse og politisk engasjement mellom store og små kommuner, og ei heller ingen nevneverdige forskjeller før og etter sammenslåing?

Det kan være mange svar på dette. Er kommunesammenslåing ikke knyttet opp mot borgernes opplevelse av demokratiet? Små kommuner skal gi bedre deltakelse i demokratiet ifølge Dahl og Tufte (1973), men fører små kommuner til større engasjement blant innbyggerne? Hva hjelper det med mindre enheter hvis interessen for de politiske beslutningene er lav? Er det lav kompetanse om de politiske beslutningsorganene blant borgerne i norske kommuner? En forklaring kan være at spørsmålene vi har valgt ut setter søkelys på og måler tillit til lokalpolitikere, og dermed at tillit ikke påvirkes av størrelse i like stor grad som representativitet. Det er ikke selvsagt at større kommuner fører til dårligere representativitet da det også vil bli flere representanter i større kommuner.

Det store spørsmålet er om systemkapasiteten blir større på bekostning av borgereffektiviteten. Analysene viser det motsatte, det er altså ingen sammenheng mellom at økt systemkapasitet gir mindre borgerkapasitet. Dermed kan vi ikke konkludere med at kommunesammenslåinger påvirker lokaldemokratiet negativt. Sammenhengen mellom kommunesammenslåinger og lokaldemokrati kommer ikke til syne med den ønskede grad av signifikans.

Andre faktorer kan være at det metodisk ikke er mulig å måle effekten av kommunesammenslåingene etter så kort tid. Dataene vi har får kanskje ikke frem effekten, da tidsseriedataene kommer til for kort.

11. Konklusjon

I denne oppgaven ble det undersøkt i hvilken grad kommunesammenslåingene har en effekt på lokaldemokratiet. Det ble undersøkt om innbyggerne i de ulike kommunene opplevde demokratiet som dårligere etter en kommunesammenslåing, og dermed om størrelse er en faktor som påvirker lokaldemokrati.

I oppgaven kommer det frem at størrelse alene som faktor ikke påvirker opplevd lokaldemokrati, og dermed har kommunesammenslåingene tilnærmet ingen effekt på opplevd demokrati i kommunene. Hypotesene om at kommunesammenslåingene vil ha en negativ effekt på opplevd demokrati har ikke grunnlag i det som kommer frem i analysene.

Ei heller kan vi se at det teorikapittelet forklarer med at det vil bli mindre borgereffektivitet som følge av økt systemkapasitet stemmer. I alle fall i dette tilfellet, så stemmer det ikke med hvordan demokratiet oppleves i norske kommuner. Da vi burde ha sett en viss negativ trend i opplevd demokrati i kommunene blant innbyggerne.

Til slutt vil jeg si det er viktig å bemerke seg at oppgaven har sine begrensninger. Oppgaven har tatt for seg data fra 2016 til 2021. Dette kan være for kort tid til å se noen bemerkelsesverdige endringer. Over lengre tid kan det være endringer kan komme frem i fremtidige kvantitative studer som bruker lignende data.

12. Referanser

- Baldersheim, H. (2018). Kommunereform og ny kommunelov: Meir desentralisering? *Norsk statsvitenskapelig tidsskrift*, ss. 174-187.
- Baldersheim, H., & Smith, E. (2011). *Lokalt demokrati uten kommunalt selvstyre?* abstrakt forlag.
- Baldersheim, H., & Smith, E. (2011). *Lokalt demokrati uten kommunalt selvstyre?* Abstrakt forlag.
- Baldersheim, H., Pettersen, P., Lawrence, R., & Øgård, M. (2003). *Er smått så godt? Er stort så flott?* Unipub.
- Bjørngum, Ø. (2006). *Lokaldemokrati og partnerskap*. Regjeringen.no.
- Christensen, D. A. (2020). Kommunestørrelse og tjenestetilfredshet. *Stat & Styling*.
- Dahl, R., & Tufte, E. (1973). *Size and Democracy*. Stanford University Press.
- DFØ. (2021). Hentet fra Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ): <https://dfo.no/>
- Friborg, O. (2011). Faktoranalyse. *ResearchGate*.
- Grunnloven*. (u.d.).
- Jabobsen, D. I. (2000). *Hvordan gjennomføre undersøkelser?* Høyskoleforlaget.
- Jacobsen, D. I. (2009). *Perspektiver på kommune-Norge*. Fagbokforlaget.
- Jansen, A.-I., & Jensen, B. (2016). *Folkestyre eller elitestyre?* Res Publica.
- Klausen, J., Askim, J., & Vabo, S. (2016). *Kommunereform i perspektiv*. Fagbokforlaget.
- Kvernbekk, T. (2002). *Innføring i forskningsmetodologi*. Fagbokforlaget.
- Lyngstad, R. (2003). *Makt og avmakt i kommunepolitikken*. Fagbokforlaget.
- Ringkjøb, H.-E., Vabo, S., & Aars, J. (2006). Kommunale selskapsformer i vekst - Eit demokratisk problem? *Regjeringen NOU 2006:7*.
- Rousseau, J.-J. (1762). *The Social Contract*.
- Schumpeter, J. (1976). *Capitalism, Socialism and Democracy*. Unary University Press.
- Ugreninov, E., & Birkelund, G. E. (2013). Naturlige eksperiment. *FAGFELLEVDERT TIDSSKRIFT*.
- Urbinati, N. (2011). Representative democracy and its critics. *ResearchGate*.

Aars, J. (2007). Noen kjennetegn på godt lokaldemokrati. *Kommunesektoren*.

13. Vedlegg

Vedlegg 1: Univariat beskrivelse av representativt demokrati

Report

aar		Q13_1_100	Q14_1_100
2016,00	Mean	51,9040	55,8629
	N	5900	6507
	Std. Deviation	27,27561	28,87179
2019,00	Mean	48,7991	53,4634
	N	2512	2820
	Std. Deviation	26,92223	28,52625
2021,00	Mean	54,9588	60,2964
	N	3396	3678
	Std. Deviation	20,53980	21,72827
Total	Mean	52,1220	56,5964
	N	11808	13005
	Std. Deviation	25,53110	27,07795

Vedlegg 2: Univariat beskrivelse av direkte demokrati:

Report

aar		Q15_1_1	Q15_2_1	Q15_3_1	Q15_4_1
2021,00	Mean	1,8672	1,7370	1,5401	1,8562
	N	4097	3966	4053	3985
	Std. Deviation	,33938	,44031	,49845	,35092
Total	Mean	1,8672	1,7370	1,5401	1,8562
	N	4097	3966	4053	3985
	Std. Deviation	,33938	,44031	,49845	,35092

Vedlegg 3: Faktoranalyse for år 2016:

Rotated Component Matrix^a

	Component	
	1	2
Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med hvordan kommunepolitikerne lytter til innbyggernes synspunkter i kommunen din? -	,124	,926
Hvor stor eller liten tillit har du til at kommunepolitikerne arbeider for innbyggernes beste? -	,062	,935
Kontaktet en politiker i kommunen om saker som har opptatt deg? - Har du i løpet av siste 12 måneder gjort noe av det følgende?	,729	,070
Kontaktet en ansatt i kommunen om saker som har opptatt deg? - Har du i løpet av siste 12 måneder gjort noe av det følgende?	,752	,069

Prøvd å få tak i informasjon fra kommunen om saker som har opptatt deg? - Har du i løpet av siste 12 måneder gjort noe av det følgende?	,738	,094
Gjort noe for å påvirke en avgjørelse i kommunens styringsorganer? - Har du i løpet av siste 12 måneder gjort noe av det følgende?	,636	,054

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

a. Rotation converged in 3 iterations.

Vedlegg 4: faktoranalyse for år 2019

Rotated Component Matrix^a

	Component	
	1	2
Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med hvordan kommunepolitikerne lytter til innbyggernes synspunkter i kommunen din? -	,122	,920
Hvor stor eller liten tillit har du til at kommunepolitikerne arbeider for innbyggernes beste? -	,068	,928
Kontaktet en politiker i kommunen om saker som har opptatt deg? - Har du i løpet av siste 12 måneder gjort noe av det følgende?	,725	,052
Kontaktet en ansatt i kommunen om saker som har opptatt deg? - Har du i løpet av siste 12 måneder gjort noe av det følgende?	,736	,083

Prøvd å få tak i informasjon fra kommunen om saker som har opptatt deg? - Har du i løpet av siste 12 måneder gjort noe av det følgende?	,682	,096
Gjort noe for å påvirke en avgjørelse i kommunens styringsorganer? - Har du i løpet av siste 12 måneder gjort noe av det følgende?	,657	,056

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

a. Rotation converged in 3 iterations.

Vedlegg 5: Faktoranalyse for år 2021:

Rotated Component Matrix^a

	Component	
	1	2
Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med hvordan kommunepolitikerne lytter til innbyggernes synspunkter i kommunen din? -	,108	,850
Hvor stor eller liten tillit har du til at kommunepolitikerne arbeider for innbyggernes beste? -	,061	,860
Kontaktet en politiker i kommunen om saker som har opptatt deg? - Har du i løpet av siste 12 måneder gjort noe av det følgende?	,729	,053
Kontaktet en ansatt i kommunen om saker som har opptatt deg? - Har du i løpet av siste 12 måneder gjort noe av det følgende?	,741	,047

Prøvd å få tak i informasjon fra kommunen om saker som har opptatt deg? - Har du i løpet av siste 12 måneder gjort noe av det følgende?	,642	,094
Gjort noe for å påvirke en avgjørelse i kommunens styringsorganer? - Har du i løpet av siste 12 måneder gjort noe av det følgende?	,637	,074

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

a. Rotation converged in 3 iterations.

Vedlegg 6: Univariat beskrivelse av indeksene

Case Processing Summary

	Cases					
	Included		Excluded		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
KontaktMedRepresentante r_univariat * aar	11473	18,9%	49292	81,1%	60765	100,0%
KontaktMedRepresentante r_univariat_2 * aar	12628	20,8%	48137	79,2%	60765	100,0%

Report

aar		KontaktMedRepresent anter_univariat	KontaktMedRepresent anter_univariat_2
2016,00	Mean	79,2018	5,4070
	N	5817	6295
	Std. Deviation	40,42926	1,18105
Total	Mean	79,2018	5,4070
	N	5817	6295
	Std. Deviation	40,42926	1,18105

Vedlegg 7: Korrelasjonsanalyse 2016

		Correlations										
		Deltakerdemokrati 2016	Representativ demokrati 2016	Befolkning2020	Areal2020	Sentralitetsindeks2020	Frimeitekterpercap2020	kommunesammenslåing 2020	tvang 1 resten 0	Kjønn	Hva er din høyeste fullførte utdanning?	stemte (1) eller stemte ikke (0)
Deltakerdemokrati 2016	Pearson Correlation	1	,000	,077**	-,032**	,092**	-,083**	,004	-,007	,051**	,012	-,093**
	Sig. (2-tailed)		1,000	,000	,008	,000	,000	,733	,558	,000	,324	,000
	N	6977	6977	6895	6895	6895	6895	6977	6977	6977	6809	6977
Representativ demokrati 2016	Pearson Correlation	,000	1	-,041**	-,043**	,011	,045**	,026*	,017	,058**	,003	-,030*
	Sig. (2-tailed)	1,000		,001	,000	,353	,000	,030	,163	,000	,796	,012
	N	6977	6977	6895	6895	6895	6895	6977	6977	6977	6809	6977
Befolkning2020	Pearson Correlation	,077**	-,041**	1	-,195**	,568**	-,310**	,202**	,015	-,002	,010	,012
	Sig. (2-tailed)	,000	,001		,000	,000	,000	,000	,203	,864	,383	,327
	N	6895	6895	7158	7158	7158	7158	7158	7158	7158	6987	7158
Areal2020	Pearson Correlation	-,032**	-,043**	-,195**	1	-,429**	,228**	,006	,054**	,004	,017	,006
	Sig. (2-tailed)	,008	,000	,000		,000	,000	,639	,000	,750	,145	,629
	N	6895	6895	7158	7158	7158	7158	7158	7158	7158	6987	7158
Sentralitetsindeks2020	Pearson Correlation	,092**	,011	,568**	-,429**	1	-,668**	,210**	,029*	,008	,015	,006
	Sig. (2-tailed)	,000	,353	,000	,000		,000	,000	,014	,490	,222	,615
	N	6895	6895	7158	7158	7158	7158	7158	7158	7158	6987	7158
Frimeitekterpercap2020	Pearson Correlation	-,083**	,045**	-,310**	,228**	-,668**	1	-,153**	-,057**	,006	-,002	,004
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000	,000	,000		,000	,000	,594	,893	,758
	N	6895	6895	7158	7158	7158	7158	7158	7158	7158	6987	7158
kommunesammenslåing 2020	Pearson Correlation	,004	,026*	,202**	,006	,210**	-,153**	1	,419**	,015	,043**	-,001
	Sig. (2-tailed)	,733	,030	,000	,639	,000	,000		,000	,199	,000	,936
	N	6977	6977	7158	7158	7158	7158	7241	7241	7241	7068	7241
tvang 1 resten 0	Pearson Correlation	-,007	,017	,015	,054**	,029*	-,057**	,419**	1	,023*	,007	-,010
	Sig. (2-tailed)	,558	,163	,203	,000	,014	,000	,000		,048	,547	,381
	N	6977	6977	7158	7158	7158	7158	7241	7241	7241	7068	7241
Kjønn	Pearson Correlation	,051**	,058**	-,002	,004	,008	,006	,015	,023*	1	,004	,000
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,864	,750	,490	,594	,199	,048		,710	,988
	N	6977	6977	7158	7158	7158	7158	7241	7241	7241	7068	7241
Hva er din høyeste fullførte utdanning?	Pearson Correlation	,012	,003	,010	,017	,015	-,002	,043**	,007	,004	1	,011
	Sig. (2-tailed)	,324	,796	,383	,145	,222	,893	,000	,547	,710		,337
	N	6809	6809	6987	6987	6987	6987	7068	7068	7068	7068	7068
stemte (1) eller stemte ikke (0)	Pearson Correlation	-,093**	-,030*	,012	,006	,006	,004	-,001	-,010	,000	,011	1
	Sig. (2-tailed)	,000	,012	,327	,629	,615	,758	,936	,381	,988	,337	
	N	6977	6977	7158	7158	7158	7158	7241	7241	7241	7068	7241

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Vedlegg 8: Korrelasjonsanalyse 2019

Correlations												
		Deltakerdemokrati 2019	Representativ demokrati 2019	Befolkning2020	Areal2020	Sentralitetsindeks2020	Frøintekterpercap2020	kommunesammenslåing 2020	tvang 1 resten 0	Kjønn	Hva er din høyeste fullførte utdanning?	stemte (1) eller stemte ikke (0)
Deltakerdemokrati 2019	Pearson Correlation	1	,000	,089**	-,065**	,100**	-,077**	-,011	-,004	,032	,009	-,104**
	Sig. (2-tailed)		1,000	,000	,000	,000	,000	,535	,809	,087	,614	,000
	N	2951	2951	2911	2911	2911	2911	2951	2951	2951	2868	2951
Representativ demokrati 2019	Pearson Correlation	,000	1	-,111**	-,038*	,001	,026	,011	,000	,069**	,013	,006
	Sig. (2-tailed)	1,000		,000	,041	,963	,158	,549	,981	,000	,497	,762
	N	2951	2951	2911	2911	2911	2911	2951	2951	2951	2868	2951
Befolkning2020	Pearson Correlation	,089**	-,111**	1	-,184**	,541**	-,247**	,089**	,030*	-,005	-,009	,000
	Sig. (2-tailed)	,000	,000		,000	,000	,000	,000	,022	,681	,519	,971
	N	2911	2911	5725	5725	5725	5725	5725	5725	5725	5581	5725
Areal2020	Pearson Correlation	-,065**	-,038*	-,184**	1	-,428**	,228**	,016	,061**	-,011	,046**	-,001
	Sig. (2-tailed)	,000	,041	,000		,000	,000	,235	,000	,411	,001	,922
	N	2911	2911	5725	5725	5725	5725	5725	5725	5725	5581	5725
Sentralitetsindeks2020	Pearson Correlation	,100**	,001	,541**	-,428**	1	-,629**	,160**	,031*	,022	-,015	,017
	Sig. (2-tailed)	,000	,963	,000	,000		,000	,000	,017	,090	,271	,193
	N	2911	2911	5725	5725	5725	5725	5725	5725	5725	5581	5725
Frøintekterpercap2020	Pearson Correlation	-,077**	,026	-,247**	,228**	-,629**	1	-,083**	-,069**	-,002	,027*	-,007
	Sig. (2-tailed)	,000	,158	,000	,000	,000		,000	,000	,894	,044	,602
	N	2911	2911	5725	5725	5725	5725	5725	5725	5725	5581	5725
kommunesammenslåing 2020	Pearson Correlation	-,011	,011	,089**	,016	,160**	-,083**	1	,469**	,004	,016	,013
	Sig. (2-tailed)	,535	,549	,000	,235	,000	,000		,000	,740	,230	,321
	N	2951	2951	5725	5725	5725	5725	5802	5802	5802	5656	5802
tvang 1 resten 0	Pearson Correlation	-,004	,000	,030*	,061**	,031*	-,069**	,469**	1	,011	,009	-,005
	Sig. (2-tailed)	,809	,981	,022	,000	,017	,000	,000		,411	,511	,676
	N	2951	2951	5725	5725	5725	5725	5802	5802	5802	5656	5802
Kj�nn	Pearson Correlation	,032	,069**	-,005	-,011	,022	-,002	,004	,011	1	,022	,017
	Sig. (2-tailed)	,087	,000	,681	,411	,090	,894	,740	,411		,095	,208
	N	2951	2951	5725	5725	5725	5725	5802	5802	5802	5656	5802
Hva er din h�yeste fullf�rte utdanning?	Pearson Correlation	,009	,013	-,009	,046**	-,015	,027*	,016	,009	,022	1	-,007
	Sig. (2-tailed)	,614	,497	,519	,001	,271	,044	,230	,511	,095		,615
	N	2868	2868	5581	5581	5581	5581	5656	5656	5656	5656	5656
stemte (1) eller stemte ikke (0)	Pearson Correlation	-,104**	,006	,000	-,001	,017	-,007	,013	-,005	,017	-,007	1
	Sig. (2-tailed)	,000	,762	,971	,922	,193	,602	,321	,676	,208	,615	
	N	2951	2951	5725	5725	5725	5725	5802	5802	5802	5656	5802

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Vedlegg 9: Korrelasjonsanalyse 2021:

Correlations												
		Deltakerdemokrati 2021	Representativ demokrati 2021	Befolkning2020	Areal2020	Sentralitetsindeks2020	Frειinntekterpercap2020	kommunesammenslāng 2020	tvang 1 resten 0	Kjōnn	Hva er din hōyeste fullfōrte utdanning?	stemte (1) eller stemte ikke (0)
Deltakerdemokrati 2021	Pearson Correlation	1	,000	,047**	-,027	,067**	-,047**	,016	-,016	,035*	-,016	-,066**
	Sig. (2-tailed)		1,000	,003	,095	,000	,004	,316	,312	,032	,329	,000
	N	3844	3844	3788	3788	3788	3788	3844	3844	3844	3756	3844
Representativ demokrati 2021	Pearson Correlation	,000	1	,000	-,045**	,044**	-,012	,003	-,014	,063**	-,006	-,128**
	Sig. (2-tailed)	1,000		,978	,006	,007	,475	,865	,392	,000	,708	,000
	N	3844	3844	3788	3788	3788	3788	3844	3844	3844	3756	3844
Befolkning2020	Pearson Correlation	,047**	,000	1	-,187**	,558**	-,295**	,198**	,015	-,003	,055**	,015
	Sig. (2-tailed)	,003	,978		,000	,000	,000	,000	,168	,818	,000	,170
	N	3788	3788	8334	8334	8334	8334	8334	8334	8334	8139	8334
Areal2020	Pearson Correlation	-,027	-,045**	-,187**	1	-,443**	,250**	,005	,045**	-,006	,012	-,021
	Sig. (2-tailed)	,095	,006	,000		,000	,000	,636	,000	,573	,260	,050
	N	3788	3788	8334	8334	8334	8334	8334	8334	8334	8139	8334
Sentralitetsindeks2020	Pearson Correlation	,067**	,044**	,558**	-,443**	1	-,633**	,205**	,036**	,002	,019	,016
	Sig. (2-tailed)	,000	,007	,000	,000		,000	,000	,001	,890	,081	,144
	N	3788	3788	8334	8334	8334	8334	8334	8334	8334	8139	8334
Frειinntekterpercap2020	Pearson Correlation	-,047**	-,012	-,295**	,250**	-,633**	1	-,126**	-,057**	-,004	-,011	,007
	Sig. (2-tailed)	,004	,475	,000	,000	,000		,000	,000	,686	,325	,546
	N	3788	3788	8334	8334	8334	8334	8334	8334	8334	8139	8334
kommunesammenslāng 2020	Pearson Correlation	,016	,003	,198**	,005	,205**	-,126**	1	,417**	,004	-,002	-,005
	Sig. (2-tailed)	,316	,865	,000	,636	,000	,000		,000	,710	,854	,632
	N	3844	3844	8334	8334	8334	8334	8445	8445	8445	8248	8445
tvang 1 resten 0	Pearson Correlation	-,016	-,014	,015	,045**	,036**	-,057**	,417**	1	-,004	,056**	-,017
	Sig. (2-tailed)	,312	,392	,168	,000	,001	,000	,000		,698	,000	,111
	N	3844	3844	8334	8334	8334	8334	8445	8445	8445	8248	8445
Kjōnn	Pearson Correlation	,035*	,063**	-,003	-,006	,002	-,004	,004	-,004	1	-,019	,020
	Sig. (2-tailed)	,032	,000	,818	,573	,890	,686	,710	,698		,081	,060
	N	3844	3844	8334	8334	8334	8334	8445	8445	8445	8248	8445
Hva er din hōyeste fullfōrte utdanning?	Pearson Correlation	-,016	-,006	,055**	,012	,019	-,011	-,002	,056**	-,019	1	-,011
	Sig. (2-tailed)	,329	,708	,000	,260	,081	,325	,854	,000	,081		,322
	N	3756	3756	8139	8139	8139	8139	8248	8248	8248	8248	8248
stemte (1) eller stemte ikke (0)	Pearson Correlation	-,066**	-,128**	,015	-,021	,016	,007	-,005	-,017	,020	-,011	1
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,170	,050	,144	,546	,632	,111	,060	,322	
	N	3844	3844	8334	8334	8334	8334	8445	8445	8445	8248	8445

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Vedlegg 10: Regresjonsanalyse deltakerdemokrati 2016:

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	26,721	8	3,340	3,388	,001 ^b
	Residual	1817,794	1844	,986		
	Total	1844,515	1852			

a. Dependent Variable: Deltakerdemokrati 2016

b. Predictors: (Constant), Befolkning2020, Kjønn, Sentralitet, tvang 1 resten 0, Hva er din høyeste fullførte utdanning?, Areal2020, Frieinntekterpercap2020, kommunesammenslåing 2020

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	,531	,232		2,285	,022
	kommunesammenslåing 2020	-,080	,054	-,039	-1,481	,139
	tvang 1 resten 0	-,020	,093	-,005	-,214	,831
	Kjønn	,055	,046	,028	1,191	,234
	Hva er din høyeste fullførte utdanning?	-,025	,021	-,028	-1,212	,226
	Areal2020	-5,016E-5	,000	-,040	-1,670	,095
	Frieinntekterpercap2020	-9,948E-6	,000	-,077	-3,077	,002
	Sentralitet	,019	,022	,020	,874	,382
	Befolkning2020	4,902E-7	,000	,037	1,477	,140

a. Dependent Variable: Deltakerdemokrati 2016

Vedlegg 11: Regresjonsanalyse deltakerdemokrati 2019:

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,139 ^a	,019	,008	1,00461894

- a. Predictors: (Constant), Befolkning2020, tvang 1 resten 0, Kjønn, Hva er din høyeste fullførte utdanning?, Sentralitet, Areal2020, Frieinntekterpercap2020, kommunesammenslåing 2020

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	14,120	8	1,765	1,749	,084 ^b
	Residual	719,602	713	1,009		
	Total	733,721	721			

a. Dependent Variable: Deltakerdemokrati 2019

- b. Predictors: (Constant), Befolkning2020, tvang 1 resten 0, Kjønn, Hva er din høyeste fullførte utdanning?, Sentralitet, Areal2020, Frieinntekterpercap2020, kommunesammenslåing 2020

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		
		B	Std. Error	Beta	t	Sig.
1	(Constant)	,213	,436		,489	,625
	kommunesammenslåing 2020	-,125	,095	-,057	-1,320	,187
	tvang 1 resten 0	,155	,144	,047	1,072	,284
	Kjønn	-,001	,075	-,001	-,019	,985
	Hva er din høyeste fullførte utdanning?	-,047	,033	-,053	-1,416	,157
	Areal2020	,000	,000	-,096	-2,456	,014
	Frieinntekterpercap2020	-4,051E-7	,000	-,003	-,064	,949
	Sentralitet	,005	,037	,005	,135	,893
	Befolkning2020	6,407E-7	,000	,049	1,263	,207

a. Dependent Variable: Deltakerdemokrati 2019

Vedlegg 12: Regresjonsanalyse deltakerdemokrati 2021

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,137 ^a	,019	,011	,99405994

a. Predictors: (Constant), Befolkning2020, tvang 1 resten 0, Sentralitet, Hva er din høyeste fullførte utdanning?, Kjønn, Areal2020, Frieinntekterpercap2020, kommunesammenslåing 2020

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	18,349	8	2,294	2,321	,018 ^b
	Residual	954,558	966	,988		
	Total	972,907	974			

a. Dependent Variable: Deltakerdemokrati 2021

b. Predictors: (Constant), Befolkning2020, tvang 1 resten 0, Sentralitet, Hva er din høyeste fullførte utdanning?, Kjønn, Areal2020, Frieinntekterpercap2020, kommunesammenslåing 2020

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		
		B	Std. Error	Beta	t	Sig.
1	(Constant)	,646	,370		1,745	,081
	kommunesammenslåing 2020	,130	,078	,061	1,660	,097
	tvang 1 resten 0	-,108	,127	-,031	-,852	,394
	Kjønn	-,013	,064	-,006	-,201	,840
	Hva er din høyeste fullførte utdanning?	-,016	,028	-,018	-,553	,580
	Areal2020	,000	,000	-,098	-2,965	,003
	Frieinntekterpercap2020	-6,561E-6	,000	-,042	-1,231	,218
	Sentralitet	-,041	,032	-,041	-1,282	,200
	Befolkning2020	1,339E-7	,000	,010	,295	,768

a. Dependent Variable: Deltakerdemokrati 2021

Vedlegg 13: Regresjonsanalyse representativt demokrati 2016

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,131 ^a	,017	,013	1,00401330

- a. Predictors: (Constant), Befolkning2020, Kjønn, Sentralitet, tvang 1 resten 0, Hva er din høyeste fullførte utdanning?, Areal2020, Frieinntekterpercap2020, kommunesammenslåing 2020

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	32,449	8	4,056	4,024	,000 ^b
	Residual	1858,831	1844	1,008		
	Total	1891,280	1852			

a. Dependent Variable: Representativ demokrati 2016

b. Predictors: (Constant), Befolkning2020, Kjønn, Sentralitet, tvang 1 resten 0, Hva er din høyeste fullførte utdanning?, Areal2020, Frieinntekterpercap2020, kommunesammenslåing 2020

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		
		B	Std. Error	Beta	t	Sig.
1	(Constant)	-,374	,235		-1,591	,112
	kommunesammenslåing 2020	,138	,055	,066	2,521	,012
	tvang 1 resten 0	,124	,095	,033	1,312	,190
	Kjønn	,079	,047	,039	1,693	,091
	Hva er din høyeste fullførte utdanning?	,014	,021	,016	,673	,501
	Areal2020	,000	,000	-,088	-3,646	,000
	Frieinntekterpercap2020	5,328E-6	,000	,041	1,630	,103
	Sentralitet	-,012	,022	-,013	-,561	,575
	Befolkning2020	-8,304E-7	,000	-,063	-2,475	,013

a. Dependent Variable: Representativ demokrati 2016

Vedlegg 14: Regresjonsanalyse representativt demokrati 2019

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,171 ^a	,029	,018	,97393948

a. Predictors: (Constant), Befolkning2020, tvang 1 resten 0, Kjønn, Hva er din høyeste fullførte utdanning?, Sentralitet, Areal2020, Frieinntekterpercap2020, kommunesammenslåing 2020

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	20,298	8	2,537	2,675	,007 ^b
	Residual	676,322	713	,949		
	Total	696,619	721			

a. Dependent Variable: Representativ demokrati 2019

b. Predictors: (Constant), Befolkning2020, tvang 1 resten 0, Kjønn, Hva er din høyeste fullførte utdanning?, Sentralitet, Areal2020, Frieinntekterpercap2020, kommunesammenslåing 2020

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		
		B	Std. Error	Beta	t	Sig.
1	(Constant)	-,580	,423		-1,372	,170
	kommunesammenslåing 2020	,088	,092	,041	,954	,341
	tvang 1 resten 0	-,113	,140	-,035	-,810	,418
	Kjønn	,157	,073	,080	2,160	,031
	Hva er din høyeste fullførte utdanning?	,003	,032	,003	,079	,937
	Areal2020	-4,951E-5	,000	-,039	-,999	,318
	Frieinntekterpercap2020	4,873E-6	,000	,031	,797	,426
	Sentralitet	,042	,036	,044	1,182	,237
	Befolkning2020	-1,642E-6	,000	-,129	-3,337	,001

a. Dependent Variable: Representativ demokrati 2019

Vedlegg 15: Regresjonsanalyse for år 2021

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,151 ^a	,023	,015	1,03510890

a. Predictors: (Constant), Befolkning2020, tvang 1 resten 0, Sentralitet, Hva er din høyeste fullførte utdanning?, Kjønn, Areal2020, Frieinntekterpercap2020, kommunesammenslåing 2020

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	24,074	8	3,009	2,809	,004 ^b
	Residual	1035,021	966	1,071		
	Total	1059,095	974			

a. Dependent Variable: Representativ demokrati 2021

b. Predictors: (Constant), Befolkning2020, tvang 1 resten 0, Sentralitet, Hva er din høyeste fullførte utdanning?, Kjønn, Areal2020, Frieinntekterpercap2020, kommunesammenslåing 2020

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		
		B	Std. Error	Beta	t	Sig.
1	(Constant)	,221	,385		,573	,567
	kommunesammenslåing 2020	-,023	,082	-,010	-,277	,782
	tvang 1 resten 0	,211	,132	,057	1,595	,111
	Kjønn	,178	,067	,086	2,678	,008
	Hva er din høyeste fullførte utdanning?	,011	,030	,011	,358	,721
	Areal2020	,000	,000	-,097	-2,945	,003
	Frieinntekterpercap2020	-2,808E-6	,000	-,017	-,506	,613
	Sentralitet	-,059	,033	-,057	-1,778	,076
	Befolkning2020	-5,994E-7	,000	-,044	-1,268	,205

a. Dependent Variable: Representativ demokrati 2021